

RÉGIÓKUTATÁS

Költözési szándék

Az Európa Tanács támogatásával az elmúlt években komplex felmérés készült a Maros-Tisza régió térségében. A romániai Bánságban, a magyarországi Csongrád megyében és a jugoszlávai Vajdaságban végzett felmérés során

nek, és alig tíz százalékuk állítja azt, hogy semmiképpen sem költözne el. A költözési hajlam egyik településről a másikra mintegy tíz százalékkal nagyobb, mint azonos településen belül egyik utcából a másikba. Ugyanilyen arányban

további tizenkilenc százalékuk valószínűleg elköltözne, vagyis összesen csaknem nyolcvan százalékuk cserélné lakóhelyet a jobb élet- és munkafeltételek reményében.

A Magyarországon és Jugo-

Ha ezáltal javítaná élet- vagy munkakörülményeit elköltözne-e? %

	szinte biztosan	valószínűleg	nem valószínű	semmiképp
egy szomszédos utcába	42	18	18	22
egy másik településre	44	27	19	10
az ország más részébe	44	27	19	10
egy másik országba	46	18	23	13
egy másik földrészre	60	16	14	10

összesen 907 személy véleményét kértük ki a régió helyzetéről, az etnikai viszonyok alakulásáról, a szülőhelyhez való kötődésről, az elvándorlás szándékáról, valamint az emberi kapcsolatok más aspektusairól. Ez alkalommal a szülőföldhöz való ragaszkodásról, pontosabban az elvándorlási szándékról kívánunk röviden számot adni.

ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK

A költözési szándékra vonatkozó kérdés így hangzott: Ha ezáltal javítaná élet- vagy munkakörülményeit, szívesen elköltözne-e on-

nak, és alig tíz százalékuk állítja azt, hogy semmiképpen sem költözne el. A költözési hajlam egyik településről a másikra mintegy tíz százalékkal nagyobb, mint azonos településen belül egyik utcából a másikba. Ugyanilyen arányban

további tizenkilenc százalékuk valószínűleg elköltözne, vagyis összesen csaknem nyolcvan százalékuk cserélné lakóhelyet a jobb élet- és munkafeltételek reményében.

A megkérdezettek többsége, akár más országba is elköltözne, ha ezáltal javulnának élet- vagy munkakörülményei. Közülük negyvenhat százalék szinte bizonyosan, tizenkilenc pedig valószínűleg kivándorolna. Huszonhárom százalék nem tartja ezt valószínűnek, és mindössze tizenhárom százalék zárja ki ennek a lehetőségét.

A legnagyobb vonzerőt Amerika és Ausztrália gyakorolja a ré-

szláviában élő emberek kevesebb reményt fűznek a szomszédos utcákhoz és városrészekhez, ám még közülük is a lakosság fele költözne. Magyarországon huszonkilenc, Jugoszláviában harmincöt százalék szinte biztosan lakhelyet cserélné, huszonhárom, illetve tizenegyet pedig valószínűleg. Még szembetűnőbb az egyes országok közötti különbség, ha az otthonukhoz ragaszkodókat hasonlítjuk össze. Romániában a megkérdezetteknek mindössze az öt százalékát véli úgy, hogy semmiképpen sem adná fel jelenlegi ott-

Ha ezáltal javítaná élet- vagy munkakörülményeit, elköltözne-e a szomszédos utcába? (%)

	Magyarország	Románia	Jugoszlávia
szinte biztosan	29	60	35
valószínűleg	23	19	14
nem valószínű	18	16	19
semmiképpen	30	5	32

nan, ahol él? Ha igen, hova költözne legszívesebben? 1. Egy szomszédos utcába vagy városrészbe. 2. A községben (megyében, járásban) egy másik településre. 3. Az ország más részébe. 4. Egy másik európai országba. 5. Európán kívül egy másik földrészre. A költözési szándékát az alábbi válaszlehetőségek valamelyikének a bekarikázásával lehetett megadni: 1 – szinte biztosan elköltözne, 2 – valószínűleg, 3 – nem valószínű, 4 – semmiképpen, 5 – egyéb válasz.

Amint az a mellékelt táblázat (1.) adataiból látszik, a régió lakóinak többsége a jobb élet- és munkakörülmények reményében szívesen elköltözne valamely szomszédos utcába vagy városrészbe. Tizenkilenc százalék valószínűleg, negyvenkét százalék pedig szinte bizonyosan. További tizenkilenc százalék nem tartja ezt valószínűnek, s mindössze huszonkét százalék nyilatkozik úgy, hogy semmiképpen sem költözne el onnan, ahol jelenleg él.

Még nagyobb arányban költöznének a községen (járáson, megyén) belül egy másik településre. A megkérdezettek negyvennégy százalék szinte biztosan elköltözne, huszonhét százalék pedig való-

színűleg elköltözne, és alig tíz százalékot tesz ki azoknak az aránya, akik semmiképpen sem vennének vándorbotot a kezükbe.

A fentiek alapján általánosságként elmondhatjuk, hogy a régió lakóit nagyfokú mobilitási készség jellemzi. Négy személy közül három elköltözne, tulajdonképpen bárhová, ahol javulnának élet- és munkakörülményei, elsősorban azonban a tengeren túlra. Ez a rendkívül nagyfokú költözési szándék felettébb elgondolkodtató, s talán ez jelenti az egyik legnagyobb problémát a régió jövője szempontjából.

AZ EGYES ORSZÁGOK KÖZÖTTI KÜLÖNBΣÉGEK

A költözési szándékot illetően a régióon belül az egyes országok lakói között szembetűnő különbségek tapasztalhatók. A szomszédos utca vagy városrész a Romániában élők számára bizonyul a legvonzóbbnak. Hatvan százalékuk szin-

ter, hogy egy szomszédos utcába vagy városrészbe költözzön, míg Magyarországon harminc, Jugoszláviában pedig harminckét százalék ezeknek az aránya.

(Folytatása keddi számunkban)

Dr. HÓDI Sándor

RÉGIÓKUTATÁS (2.)

Költözési szándék

Egy másik településre való költözés lehetőségét illetően a helyzet hasonló az előzőhöz. Romániában a megkérdezettek nyolcvanegy százaléka nyilatkozott úgy, hogy adott esetben elköltözné, ezen belül ötvennyolc százalék szinte biztosan, huszonhárom százalék pedig valószínűleg. Magyarországon és Jugoszláviában egyaránt ötvenöt százaléka költözné, a „szinte biztosan” és a „valószínűleg”-gel válaszolók aránya is hasonlóképpen oszlik meg. Az előzőhöz képest a felére (Magyarországon harminc százalékról tizenegyre, Jugoszláviában harminckettől tizennyolcra) csökken viszont

azoknak a száma, akik semmiképpen sem költözniének el jelenleg lakhelyükről. Romániában változatlanul mindössze öt százalék ragaszkodik továbbra is otthonához.

Az ország más része a vajdaságiak számára a legkevésbé vonzó. Amíg Romániában a megkérdezettek ötvenhét százaléka szinte biztosan elköltözné az ország más részébe, ha ezáltal javulnának élet- vagy munkafeltételei, Magyarországon negyvenegy, Jugoszláviában pedig csak harmincöt százalék költözné el. A biztosan és a valószínűen elköltözők együttes aránya azonban mindhárom országban meghaladja az öt-

ven százalékot: Magyarországon hetvenhárom, Romániában nyolcvan, Jugoszláviában hatvan százalék. Magyarországon és Jugoszláviában ugyanakkor tovább csökken azoknak az aránya, akik semmiképpen sem költözniének el jelenlegi lakhelyükről.

A legnagyobb meglepetéssel kétértelműen a más országba való költözésre vonatkozó adatok szolgálnak. A felmérés arra a különös jelenségre hívja fel a figyelmet, hogy Magyarországon jóval erősebb a kivándorlási hajlam, mint Romániában vagy Jugoszláviában. Magyarországon a megkérdezettek 88 százaléka nyilatkozott úgy, hogy szívesen kivándorolna egy másik európai országba: 69 százalék „szinte biztosan”, 19 „valószínűleg”. Romániában valamelyest mérsékeltabb a kivándorlási hajlam. Hatvan százalék fontolgatja a kitelepedés gondolatát, közülük 48 százalék szinte biztosan vándorbotot fogna, 12 százalék pedig valószínűleg tartja azt. Jugoszláviából a megkérdezettek 42 százaléka vándorolna ki: közülük 21 százalék gondolja ezt biztosnak, a másik 21 valószínűleg tartja. Vagyis Jugoszláviában egyharmaddal kevesebben fognának vándorbotot a kezükbe, mint Magyarországon és fele annyan, mint Romániában. A legdöbbenetesebb adat talán az, hogy Magyarországon a megkérdezettek

Ha ezáltal javítaná élet- vagy munkakörülményeit, elköltözné-e egy másik országba? (%)

	Magyarország	Románia	Jugoszlávia
szinte biztosan	69	48	21
valószínűleg	19	12	21
nem valószínű	8	22	39
semmiképpen	4	18	19

nek mindössze 4 százaléka tartja kizártnak, hogy egy másik európai országba költözzön, míg Romániában 18, Jugoszláviában pedig 19 százalék ezeknek az aránya.

Az igazi meglepetések azonban csak ezután következnek. Arra a kérdésre, hogy ha ezáltal javítaná élet- vagy munkakörülményeit, szívesen kiköltözné-e Európán kívül egy másik földrészre, Magyarországon a megkérdezettek kilencvenhat százaléka adott igenlő választ!

melyest mérsékeltabb. A megkérdezettek hetvenöt százaléka vándorolna ki, ha tehetné. Közülük hatvan százalék szinte biztosan, tizenöt százalék valószínűleg, tizenegy százalék nem tartja ezt valószínűnek, s mindössze tizenegy százalék nyilatkozik úgy, hogy semmiképpen sem költözné ki a tengeren túlra. Jugoszláviában tovább mérséklődik a tengeren túlra vágakozók száma, ám a népesség több mint fele itt is vándorbotot fogna. Harminchét

Ha ezáltal javítaná élet- vagy munkakörülményeit, elköltözné-e egy másik településre? (%)

	Magyarország	Románia	Jugoszlávia
szinte biztosan	31	58	32
valószínűleg	24	23	23
nem valószínű	31	14	27
semmiképpen	14	5	18

Ha ezáltal javítaná élet- vagy munkakörülményeit, elköltözné-e az ország másik részébe? (%)

	Magyarország	Románia	Jugoszlávia
szinte biztosan	41	57	35
valószínűleg	32	23	25
nem valószínű	18	14	27
semmiképpen	9	6	13

Ha ezáltal javítaná élet- vagy munkakörülményeit, elköltözné-e egy másik földrészre? (%)

	Magyarország	Románia	Jugoszlávia
szinte biztosan	84	60	37
valószínűleg	12	15	21
nem valószínű	3	14	23
semmiképpen	1	11	19

Nyolcvannégy százalékuk szinte biztosan kiköltözné, további tizenkét százalék valószínűleg, három százalék bizonytalan, és gyakorlatilag egy százalékot sem (0,99 %) ér el azoknak az aránya, akik ezt kizártnak tartják. Romániában hasonló a helyzet, bár a kivándorlási szándék a magyarországihoz viszonyítva val-

szalék szinte biztosan kiköltözné, huszonegy százalék valószínűleg, huszonhárom százalék nem tartja valószínűnek, tizenkilenc százalék vallja azt, hogy semmiképpen sem költözné ki.

(Folytatjuk)

Dr. HÓDI Sándor

RÉGIÓKUTATÁS (3.)

Költözési szándék

A KÖLTÖZÉSI SZÁNDÉK A RÉGIÓ EGYES NÉPEI KÖRÉBEN

Ezek után felmerül a kérdés: Vajon a kivándorlási szándékban mutatkozó jelentős különbségek az egyes országok között az adott állam gazdasági helyzetével és társadalmi-politikai sajátosságával áll-e össze-

A szomszéd utcába egy városrészből való költözési hajlam a románok körében a legerősebb. Hetvenkét százalékuk szinte biztosan elköltözné, ha ezzel javíthatna élet- és munkakörülményein, tízenkét százalékuk valószínűleg. Sorrendben a szlovákok követik őket negyven, illetve huszonöt százalékos értékkel.

Elköltözné-e a szomszédos utcába? (%)

	magyarok	románok	szlovákok	szerbek
szinte biztosan	36	72	40	31
valószínűleg	21	12	25	11
nem valószínű	20	14	14	17
semmiképpen	23	2	21	41

függésben, vagy inkább a különböző népek életfelfogásával és szemléletmódjával? Lássuk hát, hogy milyen hasonlóságok és eltérések figyelhetők meg a régióon belül az egyes népek között költözési szándékot illetően.

Majd a magyarok következnek harmadik, illetve huszonegy százalékkal, s végül a szerbek zárják a sort. Akik közül harmincegy százalékuk nyilatkozott úgy, hogy biztosan elköltözné, tízenegy százalékuk pedig valószínűleg. Ez a sorrend kifejező-

Elköltözné-e egy másik településre? (%)

	magyarok	románok	szlovákok	szerbek
szinte biztosan	34	67	43	32
valószínűleg	29	15	25	8
nem valószínű	26	14	22	29
semmiképpen	11	4	10	31

désre jut azokból a válaszokból is, amelyek a jelenlegi lakóhelyhez való ragaszkodásra vonatkoznak. A románok között mindössze két százalék vallja azt, hogy semmiképpen sem költözné egy másik utcába vagy városrészbe. A magyarok és a szlovákok között e téren nincs jelentős eltérés: az előbbieket huszonegy, az utóbbiak huszonhárom százaléka adott ilyen értelmű választ, míg a szerbek sokkal inkább ragaszkodni látszanak otthonukhoz. Negyvenegy százalékuk vallotta azt, hogy a jobb élet- és munkafeltételek reményében semmiképpen sem költözné egy szomszédos utcába vagy városrészbe.

Egy másik településre való költözést illetően a helyzet hasonló az előzőhöz. A románok költözésének leg-szűvesebben másik településre: 67 százalék biztosan, 15 százalék valószínűleg elköltözné. A románokat ezúttal is a szlovákok követik, 43, illetve 25 százalékkal, majd a magyarok 34, illetve 29 százalékkal és a szerbek zárják, akiknek 40 százaléka válaszol a kérdésre igenlően. Közülük 32 százalék biztosan elköltözné és 8 pedig valószínűleg.

Ez esetben is a szerbek ragaszkodnak leginkább a lakóhelyükhöz. A magyarok tízenegy, a szlovákok tíz és a románok négy százalékkal szemben a szerbek harmincegy szá-

Elköltözné-e az ország másik részére? (%)

	magyarok	románok	szlovákok	szerbek
szinte biztosan	39	61	58	27
valószínűleg	32	20	25	13
nem valószínű	21	15	11	28
semmiképpen	8	4	6	32

zaléka nyilatkozik úgy, hogy semmiképpen sem költözné egy másik településre.

A románok és a szlovákok közel azonos arányban vállalnák, hogy a jobb megélhetés reményében az ország más részére költözzenek. Mindkét nációnak több mint a nyolcvan százaléka nyilatkozott ebben az értelemben. A magyarok mintegy tíz százalékkal maradnak alattuk, míg a szerbek többsége nem szívesen költözné. Huszonnyolc százaléka nem tartja ezt valószínűnek,

Egy másik európai ország a Magyarországon élő szlovákok számára bizonyul legígéretesebbnek. A szlovákok kilencvenöt százaléka véli úgy, hogy szinte biztosan (nyolcvan százalék), illetve valószínűleg (tízöt százalék) elköltözné, ha ezáltal javíthatna élet- vagy munkakörülményein. A románok és a magyarok erről a kérdéssel hasonlóan vélekednek, a magyarok hatvanhat százaléka költözné szívesen más országba, a románoknak az ötvenkilenc százaléka. A szerbek költözési kedve jóval

Elköltözné-e egy másik országba? (%)

	magyarok	románok	szlovákok	szerbek
szinte biztosan	44	52	80	19
valószínűleg	22	7	15	12
nem valószínű	22	27	3	35
semmiképpen	12	14	2	34

harminckettő pedig semmiképpen sem menne az ország más részére. A magyarok, szlovákok és románok részéről viszont csak elenyésző számban (nyolc, hat és négy százalék) tartják ezt kizártnak a maguk részéről.

kiseb. Harmincegy százalékuk véli úgy, hogy egy másik országba költözné, harmincöt százalék nem tartja ezt valószínűnek, míg harmincegy százalék semmiképpen sem költözné el.

(Folytatjuk)

Dr. HÓDI Sándor

Költözési szándék

Amerika és Ausztrália nagy vonzerővel bír a régió valamennyi népének a szemében. Olyannyira, hogy a szlovákok kilencvenkilenc százaléka kiköltözne (kilencvenkét százaléka szinte biztosan, további hét százaléka pedig valószínűleg),

na, hogy semmiképpen sem vándorolna ki. A magyarok körében is mindössze nyolc százalék nyilatkozott így. Nem sokkal ragaszkodóbbak a románok sem, tízennegy százalékuk vélte úgy, hogy semmiképpen sem költözne a tengeren túl-

Elköltözne-e egy másik földrészre? (%)

	magyarok	románok	szlovákok	szerbek
szinte biztosan	61	54	92	40
valószínűleg	19	10	7	11
nem valószínű	12	22	1	21
semmiképpen	8	14	-	28

ha erre lehetőség kínálkozna. A szlovákok után a magyarok vágyakoznak leginkább a tengeren túlra, nyolcvan százalékuk kivándorolna (hatvanegy százalékuk szinte biztosan, tízenkilenc százalékuk pedig valószínűleg). De a románok hatvannegy százaléka is menne (ötvennegy százalékuk szinte biztosan, tíz százalékuk valószínűleg). Sőt, ez esetben a szerbek többsége is vándorbotot fogna (negyven százalékuk szinte biztosan kiköltözne, tízenegy százalékuk pedig valószínűleg). Azt, hogy szó sincs félreértésről, tanúsítják a szülőföldhöz való ragaszkodásra, pontosabban annak a hiányára vonatkozó válaszok is. A magyarországi szlovákok körében például a megkérdezettek között egy sem akadt, aki azt állította vol-

ra, msg a szerbek huszonnyolc százaléka adott ilyen értelmű választ.

A felmérési adatok alapján azt kell mondanunk, hogy a régió lakói – nemzeti hovatartozásuktól függetlenül – nem érzik jól magukat szülőföldjükön. Rendkívüli mértékben elégedetlenek életfeltételeikkel, s ha azon belátható időn belül nem sikerül változtatni, aki csak tehet, kivándorol, elköltözik. S minthogy a régió népei számára tengeren túl jelentő vágyaik netovábbját, féltő, hogy akik a jobb megélhetés érdekében egyszer a kezükbe vándorbotot fognak, végérvényesen elvesznek a térség számára.

(Vége)

Dr. HÓDI Sándor